

Retslige Standarder i Strafferetten.

Af Landsdommer JØRGEN TROLLE.

I sit Svar (foran p. 371 ff) paa mine Bemærkninger til Professor v. Eybens artikel¹⁾: Kriminalrettens retslige Standarder, siger Professoren²⁾, at det af ham rejste Spørgsmaal ikke kan besvares udtømmende i et Par korte Artikler; et Disputatsemne ligger parat. Det tror jeg nu ikke, og jeg ser ikke med Glæde hen til en saadan Disputats; men alligevel kan Spørgsmaalet nok være endnu et Par Ord værd i Anledning af Professorens Svar.

Professoren siger, at man kunde faa det Indtryk, at han anser Anvendelsen af retslige Standarder i Strafferetten som Fremtidens Løsen; men det er ikke Tilfældet. Han mener kun (som jeg iøvrigt ogsaa har refereret p. 233), at vi maa affinde os med dem, „hvis vi ikke skal afstaa fra at kriminalisere paa Omraader, hvor Udviklingen fremover ikke kan overskues“. Jeg kan ikke se, at denne Reverens gør meget til Sagen. Da jeg saa den, havde jeg lige læst om Henrettelser i gamle Dage, hvor Bøddlen gør Undskyldning over for Delinkventen for sin Andel i Sagen; det er naturligvis meget pænt, men føles næppe af Offeret og hans pårørende som gørende nogen væsentlig Forskel. Hele Spørgsmaalet er ikke — som Professoren med B(engt) L(assen) siger, om man vil give Regler eller lade Forholdet være straffrit — men om man, naar man har en ikke tilstrækkelig tydelig Lov, vil frifinde, og derefter eventuelt give nye tydelige Regler, eller om man vil dømmе. Her er jeg ikke i Tvivl om, at man bør frifinde. Det Spørgsmaal, som er os imellem, er om en Tendens: bør Reglerne være stramme og fortolkes stramt, eller bør de være løse og kunne fortolkes løst. Det er af største Vigtighed, at man fastholder det første Alternativ, som er og maa vedblive at være Grundprincippet for al Strafferet, hvis den ikke skal tabe den moralske Kraft, som bærer Retshaandhævelsen oppe.

Professoren henviser til vor nye Lov om Forræderi og landsskadelig Virksomhed og tager den til Indtægt for sine Synspunkter. — Det er jo nok her, Hunden ligger begravet. Professorens første Artikel har mulig villet forsvare den nævnte Lov, der da kun forelaa i Udkast, med almindelige Synspunkter, og nu tager han Loven til Indtægt for Synspunkterne. Det berettigede heri er det ikke saa vigtigt at drøfte. Det er muligt, at Loven er Udtryk for det, han siger, men hvis det er Tilfældet, er det beklageligt. Maaske er Loven i noget for høj Grad præget af Erfaringer fra den sidste Krigs specielle Forhold — og mulig ogsaa mere eller mindre bevidst af et Ønske om at retfærdiggøre noget af det, der skete under Retsopgøret. Vigtigere er det, at der i det Professoren siger, er en lille og betydningsfuld sand Kærne, men af

¹⁾ T. f. Kr. 1951, p. 294 ff, mine Bemærkninger: 1952 p. 233 ff.

²⁾ p. 374.

meget — meget — begrænset Gyldighed. Den er imidlertid af en saa særpræget Beskaffenhed, at det er urigtigt derfra at drage Slutninger til Strafferetten i Almindelighed. Kærnen er den: I Strafferetten bør man kun handle paa praktisk Vished, fordi Betænkkeligheden ved, at enkelte skyldige gaar fri for Straf, ikke er stor i Forhold til det ulykkelige ved at dømmе uskyldige. Men i visse ganske singulære Situationer i den store Politik kan man — som Richelieu har udtalt det — være nødt til at handle paa en stærk Formodning, som udspringer af Omstændighederne. Næmlig i saadanne Tilfælde, hvor selve Samfundets Eksistens staar paa Spil, og Hensynet til dette derfor, hvis man ikke ligefrem vil hylde Sætningen: *fial justitia pereat mundus*, gaar foran Hensynet til den enkelte. Dette Problem kommer ikke den almindelige Strafferet ved, og det skal ikke forfølges nærmere her. Den, som er interesseret i at se, hvorledes det er søgt løst i de store Lande, kan studere den Beretning, som for et Par Aar siden udgaves i Canada af den Kommission, som havde undersøgt den saakaldte Atomspionage, og hvor Indholdet af engelske og canadiske Love fra før 2. Verdenskrig er gengivet. De gaar vidt, men lader ikke noget tilbage at ønske i Tydelighed, og de lægger i vidt Omfang Bevisbyrden for god Tro paa den sigtede. Vor Lov har ikke løst disse virkelig vanskelige og meget ubehagelige og foruroligende Spørgsmaal om, hvornaar man i en akut Situation kan sikre sig mod Personer, som kan være, men ikke fuldt bevisligt er, yderst farlige. I saa Henseende er vor nye Lov ikke væsentlig anderledes og mere brugbar end den gamle, som stammer fra den fredelige Tid i dette Aarhundredes Begyndelse. Det kræver en vis Portion moralsk Mod at se disse Problemer i Øjnene, men i den anden Halvdel af det 20 Aarhundrede kræves der en Del Mod af den, som vil leve og overleve.

Som anført skal der ikke her kommes nærmere ind herpaa, men kun siges, at disse Spørgsmaal næppe kan behandles ved Hjælp af løst formede Straffebestemmelser. Det, som her skal fremhæves, er kun, at Emnet ikke er egnet til Sammenblanding med den almindelige Strafferet, som behandler Gerninger, der nok er „samfundsfarlige“, men kun i den Forstand, at de angriber Samfundsordenen. Men de er det ikke i den snævre og direkte Mening, at de rummer nærliggende Fare for en direkte og voldsom Kuldkastning af hele det Samfund, vi lever i. Og det maa ogsaa fremhæves, at disse ganske særlige og singulære Hensyn heller ikke er egnede til at spille ind i en Lovgivning om Forræderi, som straffer Handlinger, der ikke er mere farlige end almindelige borgerlige Forbrydelser.

Naar disse ganske faatallige Tilfælde er udskilt, bliver der, saavidt jeg kan se, ikke megen Brug for i den øvrige Strafferet at anvende løse Regler, men vi kan uden Skade blive staaende paa de hævdundne Principper og bør ogsaa gøre det.

Jørgen Trolle.